

Beslutningsforslag nr. B 131. Fremsat den 7. maj 1996 af Kjeld Rahbæk Møller (SF), Aage Frandsen (SF), Ulla Tørnæs (V) og Hanne Severinsen (V)

Forslag til folketingsbeslutning

om videregående uddannelser i tyndt befolkede egne af landet og om oprettelse af samfundsvidenskabelige bacheloruddannelser ved Sydjysk Universitetscenter

Folketinget opfordrer undervisningsministeren til

- 1) at nedsætte et udvalg til
  - a) at analysere mulighederne for en bedre koordinering af de videregående uddannelsesinstitutioner i tyndt befolkede egne af landet med henblik på en bedre ressourceanvendelse,
  - b) i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne at undersøge barriererne for lettere meritoverførsel med henblik på at opnå et mere smidigt uddannelsessystem og
- 2) at optage forhandlinger med Sydjysk Universitetscenter om oprettelse af et antal bacheloruddannelser inden for det samfundsvidenskabelige fagområde.

Bemærkninger til forslaget

De unges lyst til at tage en uddannelse er fortsat meget stor. Det er glædeligt, men rejser også nogle problemer. Bl.a. sker der en samling af de unge i de store universitetsbyer.

Sidstnævnte fænomen skaber det problem, at mens der på en række fag er arbejdsløshed blandt akademikere i de store byer, er de tyndt befolkede egne underforsynet med akademisk arbejdskraft. Ikke sjældent har virksomheder, hvis hovedsæde er placeret i landområder, af denne grund placeret deres udviklingsafdeling i byområderne i stedet for i nær tilknytning til selve produktionen.

Nogle typer videregående uddannelsesinstitutioner er forholdsvis jævnt fordelt i landet, men det er vanskeligt for de mange små, stærkt specialiserede institutioner at skabe en overordnet strategi, ligesom miljøet i og omkring institutionerne vanskeligt kan matche miljøet på de store universiteter.

I de øvrige nordiske lande, hvor problemet af geografiske grunde er endnu større, har man udviklet modeller, som Danmark med fordel kan lade sig inspirere af.

Eksempelvis har man i Karlstad i Sverige samlet alle de videregående uddannelser i en institution med fælles ledelse, der blandt andet fastlægger, hvad der skal udbydes af fag. Herved kan ressourcerne fordeles langt mere hensigtsmæssigt.

Generelt har man i både Norge og Sverige oprettet regionale uddannelsesinstitutioner, der ud over at udbyde mellemlange videregående uddannelser, også udbyder universitetsuddannelser indtil bachelorniveau. Hvis de uddannelsessøgende derefter vil fortsætte til kandidat- eller ph.d.-niveau, må de læse videre på et af universiteterne.

Hvis en sådan model skal kunne fungere i Danmark, vil det kræve større fleksibilitet i uddannelsessystemet. Eksempelvis er det i Sverige nemmere at kombinere på tværs af forskellige fag. Ligeledes er det nemmere at meritoverføre end i det danske uddannelsessystem, hvor det er vanskeligt at få overført fag fra én uddannelse til en anden, hvorved en del af fleksibiliteten går tabt. Også en større grad af samlæs-

ning ville forbedre ressourceanvendelsen i det danske uddannelsessystem.

Ad forslagens punkt 1a:

Det foreslåede udvalg skal gennemgå de videregående uddannelsesinstitutioner i de egne af landet, hvor der ikke findes universiteter, med henblik på sammenlægning eller i hvert fald en bedre koordinering mellem institutionerne. Målet skal være at opbygge uddannelsesinstitutioner, der mere fleksibelt end de nuværende adskilte og stærkt specialiserede institutioner kan prioritere deres udbud efter behov og herunder eventuelt udbyde nye bacheloruddannelser i samarbejde med et af universiteterne.

Målet er uden en yderligere spredning af forskningsressourcerne at sikre alle egne af landet en bedre betjening med uddannelsespladser og en bedre forsyning med færdiguddannede. Der kan især peges på to områder – ud over den sydlige del af Jylland – hvor der er behov for en bedre forsyning med uddannelsesinstitutioner, nemlig Midtvestjylland og Sydjylland/Lolland-Falster.

Ad forslagens punkt 1b:

Det er institutionerne selv, der skal give merit for uddannelse ved andre institutioner. Der er gode grunde til, at det er sådan, men desværre misbruger institutionerne denne situation til i vidt omfang kun at godkende kursusindhold, der er helt identisk med institutionens eget. Derved forhindres såvel faglig som geografisk mobilitet, og uddannelsessystemet bliver urimeligt stift.

Derfor skal det foreslåede udvalg sammen med institutionerne gennemgå barriererne med henblik på at opnå et mere smidigt system, hvor det er lettere at skifte fra én institution til en anden, ligesom det bør være lettere at skifte mellem nært beslægtede fag mellem bachelor- og kandidatniveau. I sidstnævnte tilfælde kan der være tale om, at institutionen stiller krav om enkelte supplerende kurser som betingelse for at optage en bachelor med en anden baggrund på deres kandidatuddannelse.

Ad forslaget punkt 2:

Når målet er at sikre de forskellige dele af landet en bedre forsyning med uddannelsespladser, er det nødvendigt at se på, om der findes uudnyttet kapacitet. Og her falder Sydjysk Universitetscenter i øjnene. Universitetscentret har gennem mange år opbygget en forskningskapacitet og dermed en kapacitet til at yde forskningsbaseret undervisning. Men foreløbig har universitetscentret ikke haft lov til at udnytte denne mulighed.

Universitetscentrets forskning finder især sted inden for samfundsvidenskaberne. Det foreslås derfor at give universitetscentret lov til at uddanne bachelorer, i første omgang inden for samfundsfagene.

Forslagsstillerne har ikke med forslaget taget stilling til, hvilke samfundsvidenskabelige uddannelser der bør udbydes på Sydjysk Universitetscenter. Dette må afhænge dels af SUC's egen vurdering af mulighederne og dels af andre universiteters vurdering. Da de uddannede bachelorer skal have lov til at fortsætte til en kandidatgrad, hvis de ønsker det, skal universitetscentret derfor aftale med andre universiteter, at de uddannede bachelorer kan fortsætte uddannelsen dér. Det vil naturligvis kun kunne lade sig gøre, hvis de modtagende universiteter skønner, at der er tale

om et fagområde, hvor SUC råder over den tilstrækkelige ekspertise.

Forslagsstillerne har heller ikke taget stilling til antallet af uddannelsespladser, der bør udbydes. Også her er de begrænsende faktorer SUC's egen vurdering af kapaciteten og antallet af bachelorer, som andre universiteter er villige til at uddanne til kandidater.

Til gengæld er der spændende muligheder i at oprette en universitetsuddannelse i Esbjerg. Al erfaring viser, at både de unges tilbøjelighed til at søge en uddannelse og arbejdsgivernes mulighed for at få kvalificeret arbejdskraft øges, når der oprettes en uddannelse i et lokalområde.

Endvidere vil bacheloruddannelser i Esbjerg givetvis medføre større viden om, hvorvidt der findes eller kan opdyrkes et arbejdsmarked for bachelorer. Al erfaring taler nemlig for, at nogle af de uddannede bachelorer vil undersøge mulighederne for at få job med baggrund i en bachelorgrad, før de rejser til en anden by for at læse videre til kandidat. Derved vil der også være større motivation for institutionerne til at udvikle brugbare afrundede bachelormodeller.

Uagtet oprettelsen af bacheloruddannelser ved SUC bør institutionen indgå i det i punkt 1 nævnte udvalgs overvejelser.